

De eerste pastorie van Heide aan de Kapellensteenweg 510, afl.4

Aankoop huis Balemans

Pastoor Antoine De Preter had dus het huis Balemans reeds gekocht, en op 31.7.1929 werd dan ook de notariële akte verleden voor notaris Emile Van der Heyde te Kalmthout. De vereniging zonder winstgevend doel met zetel te Essen, "Vereeniging de Parochiale Werken van de Dekenij Calmpthout" (Kalmthout, Essen & Wuustwezel), was vertegenwoordigd door voorzitter pastoor-deken Joannes Raeymaekers uit Essen, secretaris pastoor Johannes Gerardus Raeymaekers van Kalmthout en schatbewaarder pastoor August Celen(s) van Achterbroek. Zij kochten "Een huis met hof, grond en aanhoorigheden, gestaan en gelegen te Heide-Calmpthout, Steenweg van Cappellen naar Calmpthout, gekadastreerd, plaats 'De Witte hoeve Heide', wijk F, nr. 6 O3 en deel van 6 N3", oppervlakkig groot, circa negen honderd drij en negentig vierkante meters".

Gods H. Wil geschiede in alles !

†

BID VOOR DE ZIELERUST
van Mijnheer

Emile-Louis-Hubert-Marie VAN DER HEYDE

NOTARIS TE KALMTHOUT
LID DER CONGREGATIE VAN O. L. V. EN VAN
VERSCHILLENDE BROEDERSCHAPPEN
Echtgenoot van Mevrouw Agnès PHILIPPART

geboren te Poperinghe op 9 Februari 1870 en godoruchtig
overleden te Brugge den 30 Maart 1944, gesterkt door de
laatste heilige Sacramenten onzer Moeder de H. Kerk en
den Pauselijken zegen " in articulo mortis "

Voorwaar een dier uitgelezen zielen, vol
christelijke wijsheid, de rechtvaardige waar-
van de H. Schrift spreekt, die immer trachtte
te leven zooals hij verlangde te sterven..

God gaf hem een rechtschapen hart. Niets
lag hem zoo nauw aan het hart als eenieder
het zijne te geven. Voor niets ter wereld zou
hij " ja ,, voor " neen ,, gezegd hebben : " Mijn
woord is als een zegel ,, mocht hij van zichzelf
in alle waarheid getuigen.

Hij verachtte niemand, deed niemand geen
nadeel, maar goed en liefvallig bewees hij gaarne

Zalig de mensch die altijd leeft in 'de
vrees des Heereh: Spreuken 8-12

†

BIDT VOOR DE ZIEL VAN ZALIGER
Mijnheer

FRANS BALEMANS
Echtgenoot van Mevrouw

ELISABETH BRUYNSEELS
Geboren te Zuudert op 8 Maart 1867,
schielijk overleden te Heide op 7 Septem-
ber 1931, gesterkt door de laatste Troost-
middelen onzer Moeder de H. Kerk.

Naast achenende hij zich voor zijn geloof,
en daar waar hij het toonen kon, was hij
steeds op den eersten rang.

Als trouwe echtgenoot en vader, leefde
hij slechts voor zijn gezin, altijd even een-
voudig en minzaam voor iedereen.

Hij stierf op zijn werk, aan ons allen een
diep kristen voorbeeld nalatend van looze
wilakracht en noesten arbeid. Zulke man-
ne zijn altijd bereid, als God ze terrij tot
zich roept.

O Maria, op den feestdag van uw Ge-
boorte, ontvang uw bewinden dienaar, die
dagelijks en slijt uw rozenhoedje bad.

HIJ RUSTE IN VREDE !

Drukk. Lambrechts, Cappellen. Tel. 179.

Verkoper Frans Balemans behield wel het recht om met zijn vrouw de keuken en een kamer op de verdieping te blijven gebruiken, tot de koopsom volledig afgelost zou zijn, "waarvan compensatie tussen huurprijs en intresten van het schuldig blijvende deel der hoofdsom". De koopprijs bedroeg 55.000 Fr, waarvan reeds 15.000 Fr. betaald waren tegen kwijting. Het saldo zou binnen de acht dagen betaald moeten worden. Pastoor Antoine De

Preter liet zich op 3.9.1929 van het St.-Jan Berchmanscollege op de Meir te Antwerpen uitschrijven en inschrijven te Kalmthout bij Frans Balemans op 27.9.1929. Diezelfde vertegenwoordigers verkochten echter in naam van diezelfde vereniging voor notaris Emile Van der Heyde op 1.2.1930 "Een perceel achtergrond, zijnde hofgrond, gelegen te Calmpthout, ten kadaster bekend Wijk F, deel van Nr. 6 N3", groot 331,70 m², aan bierhandelaar Josephus Adrianus Poulissen uit Borgerhout, voor de prijs van 3.648,70 Fr., die dadelijk tegen kwijting betaald werd.

Een onvoorziene ontwikkeling !

Er gebeurde ondertussen echter een onvoorziene ontwikkeling die de Kalmthoutse pastoor Raeymaekers op 14.3.1929 aan Van Cauwenbergh schreef: Volgens burgemeester Joannes Erreijgers zou de gouverneur willen "dat heel de blok heide tusschen Heide Statie en Steenweg-Putte en Kijkuitstraat voor bouwgrond aangewend is".

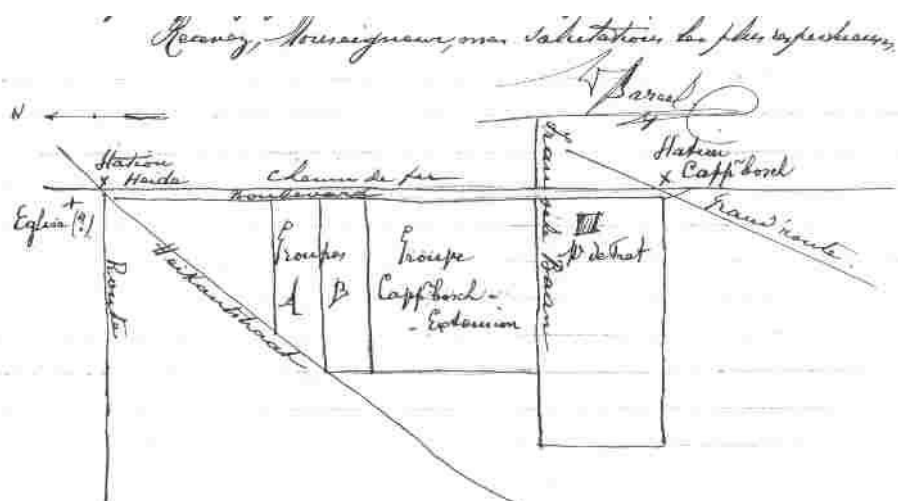

Uitermate belangrijk is de opmerking "de machtiging tot verkoop en verdeling is toegekomen, en het Schepencollege gaf mij heden de verzekering dat de nieuwe pastoor van de gemeente mag vragen (voor niet) alle plaatsen en terreinen noodig voor kerk, kerkhof, scholen, gildezalen, pastorij met hof en al wat de parochie zal noodig hebben. En dat men de straten zoo zal aanleggen dat de kerk een Schoon centrum worde". Ook Bareel schreef reeds op 2.2.1929, dat er een nieuwe ontwikkeling op til was aan-

gezien liefst 30 ha. van "Cappellenbosch-Extension" in handen van hun groep zouden kunnen komen om te verkavelen in kleine stukken van ca. 1500 m² en meer, en dat ten westen van het spoor en tussen de huidige onbewaakte overweg (Korte Franselei) en de statie van Heide. De 17de kon Bareel schrijven dat zij ca. 27 ha.,

of 2/3 van "Cappellenbosch-Extension" konden verwerven, zodat er een snelle dichte ontwikkeling van de wijk langs de kant van de statie te verwachten viel. Het bleef lang stil en dan ging het plots snel. Op 20.8.1929 schreef Vicaris-generaal Mgr. Van Cauwenbergh aan het Kalmthoutse gemeentebestuur dat kardinaal Van Roey besloten had "de gebouwen der nieuwe parochie St. Jozef op te richten op den aangeboden gemeente-grond nabij Heidestatie". In

zitting van 30.8.1929 besliste de Kalmthoutse gemeenteraad dat ½ ha. "gekadastrerd sectie F n° 1 z13/deel, gelegen langs den openbaren steenweg .... kosteloos ter beschikking te stellen der Kerkfabriek der nieuwe parochie St Jozef voor Kerk en Pastorij". De andere helft van dat perceel en even groot, zou verkocht worden aan 10 Fr. per m² of 50.000 Fr. Enkel raadslid R. Verbruggen stemde tegen. Kerk en school zouden dus gebouwd worden tegenover de statie, terwijl pastoor De Preter net het huis Balemans gekocht had om er de zusters in onder te brengen, die zo naast de school zouden kunnen verblijven, die gebouwd zou worden

Situatieschets van Louis Bareel aan Mgr. Van Cauwenbergh 2.2.1929, gronden aan de oostzijde van de spoorweg tussen Heide statie en de oude statie van Kapellenbos, met inplanting van de kerk aan de statie van Heide, op gronden door de gemeente Kalmthout ter beschikking gesteld

op de gronden die Bareel zou schenken. Het liep plots anders, zodat hij er dus zelf maar introk en er de pastorij van maakte – al lag ze wel wat ver van de toekomstige kerk en school. Het huis Balemans is immers de huidige woning Kapellensteenweg 510, en de school zou er dan naast gebouwd worden, zodat zij ongeveer tot aan, of zelfs op de gronden van de oude VDK, thans GB zou komen! Heide had er vandaag dus helemaal anders kunnen uitzien. Ergens geeft het een gedacht van het spel tussen grootgrondbezitters en uiteindelijk de gemeente die voordelen zag in een te ontwikkelen uitbreidingsgebied dat we als de “Nieuwe Wijk” kennen te Heide.

(bijdrage van Lieven Gorissen)

De rijke geschiedenis van het bos Wolfsheuvel (Achterbroek) deel 2.

Vorige week kon u lezen over de familie Speth en hoe er op abrupte wijze een einde kwam aan hun leven in Achterbroek. Na het overlijden van de familie Speth, stond het Duffelaerhof een lange tijd leeg. Eind 1942 kwam daar verandering in.

Gedroogde pruimen

Vanuit Grobbendonk kwam de familie Grauls in Achterbroek wonen. Zij huurden het kasteel van de Boerenbond om tijdens de oorlog te kunnen overleven. Het gezin telde 13 kinderen en voedsel was moeilijk te verkrijgen. Op het kasteel konden zij boeren en zelf in hun levensonderhoud voorzien. Vader Grauls was doctor in de scheikunde, maar was van boerenafkomst en kende de boerenstiel. Hij kocht een koe en leerde

Familiefoto met de kinderen Grauls

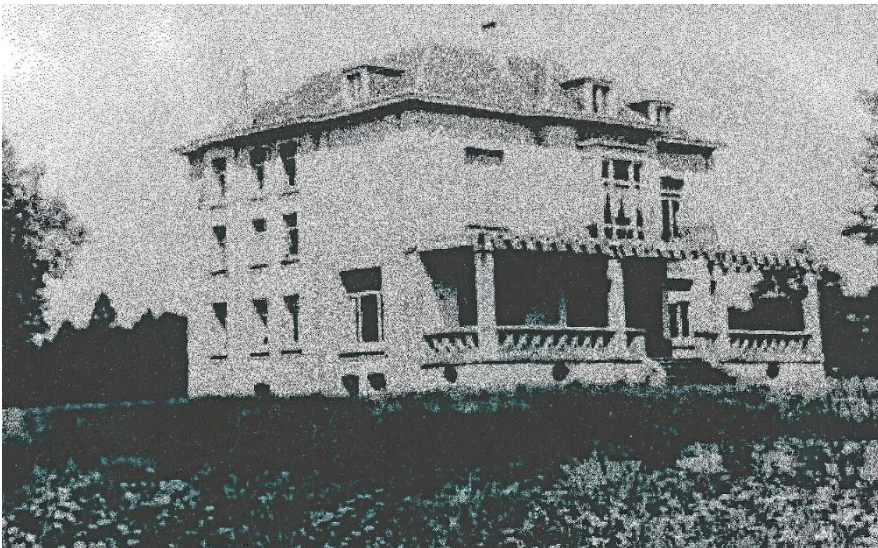
die ploegen. Ze maakten zelf boter en kaas. Er waren kippen, schapen, ganzen en varkens. Er was een boomgaard, en in de moestuin stonden - behalve andere groenten - 3000 tomatenplanten. Elke week reden ze met de overschot van eieren en tomaten naar de vogelmarkt in Antweent. Vader Grauls droogde tabaksbladeren op de zolderkamers en maakte er zelf zijn sigaren van. De kinderen amuseer-

den zich. Het domein was groot en zij konden altijd wel iets nieuws vinden. Elk kind had zijn eigen appel-, peren-, en pruimenboom. Om de pruimen te drogen bouwde vader kleine oventjes en maakte hij rieten rekjes. De gedroogde pruimen bewaarde hij in ijzeren kisten. Jaren na de oorlog hebben zij nog van die pruimen gegeten.

Duitsers, Canadezen, Engelsen en Amerikanen.

Achter de boomgaard was een poort die toegang gaf tot het bos. Op het einde van de oorlog passeerden er de soldaten. De Duitsers kwamen eerst. Ze logeerden boven in het kasteel. De Duitse soldaten waren nog maar net vertrokken, toen de Canadezen -geweer in de aanslag- aan de deur stonden. Ze waren heel voorzichtig en doorzochten het hele huis, de stallen en de tuin. Dat waren fronttroepen die direct verder trokken nadat ze alles onderzocht hadden. Nadien kwamen de Engelsen. Zij legden een heel grote witte vlag met een rood kruis op het gazon, zodat men vanuit de lucht kon zien dat het Rode Kruis zich daar bevond. Achter het huis groeven ze 2 putten van wel 2 meter diep, waarin ze alle overschotten van hun veldhospitaal dumpten. Broeken, spiksplinternieuwe bottines, maar ook weleens een been of een arm. Zo was dat, ze zaten daar eigenlijk tussen de lijken. In de bovenhal was het operatiekwartier geïnstalleerd. De Engelsen waren met 200. Ze hadden hun tenten opgeslagen rond het kasteel en hun veldkeuken in de benedenhal geïnstalleerd. Toen na een hele tijd de Engelsen vertrokken, kwamen de Amerikanen, en tenslotte nog 3 vliegiers. Die vormden de achterhoede.

Op zoek naar veiligheid

Alle soldaten waren dan wel weg, maar Achterbroek zat nog steeds in de frontstreek. Terwijl Antwerpen al lang bevrijd was, was Achterbroek dat nog niet. Om het front te doen opschuiven, vond er een zwaar bombardement plaats, waarbij verschillende slachtoffers vielen en die veel schade in het dorp aanrichtte. Verschillende gezinnen moesten vluchten. Omdat het kasteel op een berg stond en de kelders min of meer ondergronds waren, dachten de mensen uit het dorp dat het daar veiliger was. Vader Grauls barricadeerde met boomstammen de

ramen en maakte er een versterkt fort van. Op een dag kwamen er vliegtuigen mitrilleren en de kogels sloegen op de boomstammen; iedereen kon ze horen kletteren. Sommige gezinnen bleven wel een week of drie op het domein. Ze maakten allemaal zelf hun eten op kleine veldvuurtjes. De kelders werden *verdeeld onder de gezinnen*.

Schoonste tijd in Achterbroek

Na de vluchtelingen kwam de periode van de vliegende bommen en de raketten. De V1's kwamen vanuit verschillende richtingen uit Nederland en Duitsland over het domein. Er waren 3 banen. Alle V1's voor Antwerpen kwamen over Achterbroek. Op het einde van de oorlog kwamen de V1's er niet meer over vanwege het afweergeschut dat opgesteld stond op het domein. Ze ontploften allemaal in de lucht.

Alleen de (veel krachtigere) V2's of raketbommen vlogen door, maar die hoorde je niet komen en je zag ze ook niet. Zo viel er op een keer een raketbom in de boomgaard aan het kasteel. De put die deze raketbom maakte, was zo groot dat het hele kasteel erin had gekund. Het kasteel zelf was helemaal gehavend door die inslag. Met het einde van de oorlog was voor de familie Grauls de tijd gekomen om terug naar Grobbendonk te verhuizen. De kinderen van de familie Grauls, met wie mijn zus Hilde een gesprek had, waren unaniem: 'We beleefden onze schoonste tijd in Achterbroek op Duffelaer. We konden lange tijd niet naar school, bijna het hele jaar door hadden we vakantie. Wij amuseerden ons thuis en hadden veel vrijheid. Dit konden onze ouders natuurlijk niet zeggen. Die waren beladen met zorgen'.

Volgende week: de laatste bewoners: de familie Staes (bijdrage van Ann Francken)

Wie wordt de volgende kampioen van Kalmthout ?

Nog een paar weken en dan beleeft Heide weer een fantastische sportavond. Op vrijdag 2 augustus, traditioneel de eerste vrijdag van de maand augustus, wordt de Acht van Heide gereden. Naast de retrowedstrijd (start om 17u45) is er dit jaar ook het Kampioenschap van Kalmthout. Het wordt betwist tijdens de Fun-wedstrijd die doorgaat om 19u15. Dit jaar besloot het gemeentebestuur geen apart kampioenschap van Kalmthout meer te organiseren maar de wedstrijd te laten doorgaan samen met de Acht van Heide. Rond de klok van 21u15 zullen we die avond weten wie de nieuwe kampioen van Kalmthout wordt. Naast de verschillende andere huldigen zal de burgemeester die avond een Kalmthoutse renner met de kampioenstrui kleden en huldigen. De volgende weken meer nieuws over de Acht van Heide. Wie wil deelnemen schrijft best zo vlug mogelijk in, dit kan via de website www.wieka.be

(foto van het huldigen van de kampioen van Kalmthout 2023, Ioan Van Langehove geflankeerd door Ysenbaardt Kevin (2de) en Peeters Michaël (3de))

Oude en vergeten beroepen van vroeger

Vandaag: Kaproenmaker (26)

Een kaproenmaker maakte kaproenen. Dit was een hoofddeksel voor mannen dat veel in de middeleeuwen gedragen werd en dat ook de hals en schouder bedekte. Alleen het gezicht werd vrijgelaten. In de vroege middeleeuwen werd de kaproen vooral door arme mensen gedragen. Vanaf de 14e eeuw begonnen ook rijkere mensen kaproenen te dragen, gemaakt van luxere stof. Vanaf begin 15e eeuw werd de kaproen vaak als een soort tulband over het hoofd gedrapeerd. De punt en het schouderstuk werden later in de middeleeuwen steeds langer. Was de kaproen eerst voorbehouden aan mannen, in de late middeleeuwen begonnen ook vrouwen dit hoofddeksel te dragen.

De Witte Kaproenen

De Witte Kaproenen waren een soort politiekorps in Gent in de 14e en 15e eeuw. De leden droegen een witte kaproen als herkenningsteken. Het korps in Brugge en Ieper werd daar respectievelijk de Rode Kaproenen en Blauwe Kaproenen genoemd.

De benaming "kaproen" of "chaperon" wordt vandaag de dag gebruikt voor een deel van een toga zoals die door advocaten en rechters wordt gedragen. De kaproen is een schouderkussen waaraan de epi toga (een schouderversiering die de academische graad aangeeft) wordt bevestigd.

(bijdrage van Paul Witters)

Gust Van Dyck overleden.

Op 6 juli overleed in Kalmthout Gust Van Dyck, geen onbekende in onze gemeente. Gust werd geboren in Essen op 14 oktober 1939 maar woonde bijna zijn ganse leven lang in Kalmthout. Jarenlang baatte hij een elektriciteitszaak uit in de Statiesstraat in Kalmthout. Zijn vele interventies aan huis maakte dat

hij zowat in heel Kalmthout bekend was. Gust was gehuwd met Annie Loos maar was al vele jaren weduwnaar. Hij was vader van twee kinderen, vier kleinkinderen en twee achterkleinkinderen. Na een drukke beroepsloopbaan,

waarbij hij zowat voor iedereen klaar stond, zette hij zich in voor Okra en de ouderenraad van onze gemeente. Van Gust wordt afscheid genomen op woensdag 17 juli om 11u in de parochiekerk Heilig Hart, Heuvel 16. Hij rust in vrede!

Afscheid van Staf Geens!

Op dinsdag 6 augustus om 11u wordt in t' Keienhof afscheid genomen van Staf Geens. Staf werd geboren in Wuustwezel op 17 juni 1940 en woonde een groot deel van zijn leven in Heide (Ericalaan). De laatste jaren verbleef hij in het woonzorgcentrum Sint-Vincentius in Kalmthout waar hij op 5 juli overleed. Hij was vader van vier kinderen en negen kleinkinderen. Hij rust in vrede!

Uit de oude doos!

We Publiceren deze week een foto van de Thillostraat. De huizen afgebeeld op de foto zijn er nu nog maar verschillende ervan zijn gerenoveerd. Typisch was dat de huizen allen een naam van een vogel hadden, sommige daarvan dragen de vogelnaam nog. In onze gemeente waren deze huisjes gekend als de "vogelhuisjes", ze werden in de vroegere jaren ook vooral door Joodse gezinnen bewoond!

"Heide vertelt" is een digitaal krantje. Verschijnt wekelijks op zondagmorgen.

Redactie: Louis van den Buijs, Heidestatiesstraat 58/bus1, 2920 Kalmthout. (0477/22.24.81).

Redactieadres: vandenbuijslouis@gmail.com

Eerder verschenen krantjes zijn te raadplegen via de website www.binkalmthout.be

